

Infrastruktura kvaliteta i akreditiranje

Predstavnici Institucije ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH sudjelovali su u radu jednodnevne Konferencije održane u Sarajevu dana 09.03.2011.godine na temu: „Infrastruktura kvaliteta i akreditiranje kao važna komponenta za jačanje ekonomije“.

Konferencija je održana u okviru projekta „Jačanje sustava akreditiranja u BiH“, koji financira EU a pokrovitelji su bili Delegacija Evropske unije i Ministarstvo za vanjsku trgovinu i ekonomske odnose BiH.

Cilj konferencije je da pruži informacije o stanju u oblasti infrastrukture kvaliteta u BiH i buduće pravce razvoja u ovoj oblasti.

Infrastruktura kvaliteta države sastoji se od više komponenti kao što su standardiziranje, certificiranje, mjeriteljstvo, akreditiranje i sl., te kao takva predstavlja temelj za trajan ekonomski razvoj i za dobivanje prilike u međunarodnoj trgovini.

Infrastruktura kvaliteta je veoma važna oblast poslovnog okruženja, te ju je nužno neprestano unapređivati.

U okviru IPA 2007., EU je financirala 3 projekta u oblasti kvalitete infrastrukture u ukupnoj vrijednosti od 3,7 miliona eura. Jedan projekt usmjeren je na mjeriteljstvo, drugi na infrastrukturu sigurnosti, a treći na jačanje sustava akreditiranja u BiH.

Akreditiranje je bitan element, te predstavlja „potvrdu kompetentnosti“, a upravo kompetentnost osigurava sigurnost i primjenu standarda.

Sustav akreditiranja u BiH je definiran Zakonom o akreditiranju Bosne i Hercegovine, a provodi ga isključivo Institut za akreditiranje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BATA) koji ima ulogu tijela za akreditiranje Bosne i Hercegovine.

Institut za akreditiranje BiH uspostavljen je Zakonom o osnivanju Instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovina. Isti predstavlja veoma bitnu polugu sustava infrastrukture kvaliteta i jedino je državno tijelo za akreditiranje, uspostavljeno radi provođenja tehničkog zakonodavstva BiH koje se usklađuje s pravnom stečevinom Evropske Unije.

Obveze instituta su :

- uspostavljanje i održavanje sustava akreditiranja koji je u skladu sa europskom i međunarodnom praksom,
- podizanje razine povjerenja u kompletnost akreditiranih laboratorija, tijela za certificiranje i inspekciju tj. podržavanje integracije ekonomskih subjekata Bosne i Hercegovine u Europsku uniju,
- neovisnost, nepristranost, transparentnost, predstavljanje općih interesa i zaštita sigurnosti poslovanja, te pri tom poklanjati punu pažnju zadovoljstvu svih zainteresiranih strana: akreditiranih tijela, potrošača, korisnika usluga, proizvođača, strukovnih organizacija te državnih organa i institucija,
- sudjelovanje u razmjeni iskustava sa drugim nacionalnim tijelima i predstavljanje interesa u svim područjima kompetentnosti BATA-e u odgovarajućim europskim i međunarodnim organizacijama.

Pri tom Institut utvrđuje, dokumentira, provodi, održava i stalno unapređuje sustav upravljanja kao način osiguranja da usluge uključene u proces akreditiranja udovoljavaju specifičnim uvjetima. Sustav je u skladu sa uvjetima standarda ISO/IEC 17011 (Ocjenjivanje usklađenosti–Opći uvjeti za tijela za akreditiranje koja akreditiraju tijela za ocjenjivanje sukladnosti).

Direktive EU o akreditaciji, Bosna i Hercegovina je dužna preuzeti u cijelosti, što je jedan od uvjeta iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, koji je BiH potpisala s EU. Do sada je BiH preuzela 7 direktiva od 29 direktiva „Novog pristupa“. Preuzeti će se i ostale direktive, jer je akreditacija bitan segment koji s jedne strane omogućava bolji nastup i na europskom i svjetskom tržištu, a s druge strane osigurava zaštitu potrošača u BiH.

Direktive novog pristupa osiguravaju minimalnu harmonizaciju, a za tehničke specifikacije proizvoda upućuje na EN harmonizirane standarde.

Ako proizvod i svi aspekti sigurnosti ili kategorije rizika nisu obuhvaćeni direktivama Novog pristupa ili drugim zakonskim aktima Zajednice, onda se primjenjuje Direktiva o općoj sigurnosti proizvoda 2001/95/EC. To zahtijeva da potrošački proizvodi, pušteni u promet u EU, ne predstavljaju rizik pri uvjetima korištenja za koje su predviđeni ili razumno predvidljivi.

Izveštaj o napretku za 2010. godine konstatira da je Bosna i Hercegovina napravila blagi pomak kada je u pitanju standardizacija, akreditiranje, mjeriteljstvo i sl. , te daje potrebno i dalje raditi da bi se osiguralo jedinstveno tržište.

U okviru IPA 2008 i 2009, EU će nastaviti osiguravati podršku za oblasti akreditacije, mjeriteljstva, nadgledanja tržišta i standardizacije, a sve u vrijednosti od 6 miliona eura.

Zaključci:

- 1) Prezentirano je mnogo zanimljivih stvari, a zajednički im je cilj da se unaprijedi Profil (platforma) teme: Infrastruktura kvalitete i akreditacije.
- 2) Naglašena potreba akreditacije i povjerenja;
- 3) U podzakonske akte uvesti kategoriju akreditacije,
- 4) Učiniti dodatni napor za usvajanje Direktiva Novog pristupa.

Značaj akreditiranja za potrošače jeste rast povjerenja u sigurnost i kvalitetu proizvoda i usluga ukoliko su isti ispitani, potvrđeni ili su pod nadzorom kompetentnih tijela koja zadovoljavaju međunarodno prihvaćene kriterije. Sigurnost jeste prag ispod kojeg nema kompromisa dok kvaliteta mora biti imperativ. Nadzor nad tržištem se odvija stalnim provjerama proizvoda od strane **akreditiranih** laboratorija, kontrolnih kuća i inspeksijskih tijela radi provjere i potvrđivanja karakteristika proizvoda u odnosu na standard, deklarirana svojstva i sastojke i ocjenu usklađenosti. Odabir kompetentnog-akreditiranog tijela za ocjenjivanje usklađenosti umanjuje rizik od proizvodnje i prodaje nekvalitetnog proizvoda.

U tom smislu Europski parlament je donio Uredbu 765/2008 od 2010-01-01 kojom regulira položaj akreditacije.

Veliki je problem što mnoge institucije u BiH (državna i entitetska ministarstva i agencije) imenuju ovlaštena tijela za ocjenu usklađenosti bez provedenog postupka

akreditacije što je suprotno interesima potrošača. To je praksa koju treba hitno prekinuti.